

האם יש איסור לפני עור או מסייע לדבר עבירה - שיעור 362 לבחור סגן הנשיא יהודי שאינו שומר תורה ומצות (כל כד)

I. כללי הענין של לפני עור והצדדים להקל (שדי חמד "ולפני עור" ושעמציב"ה ע"ג - 3)

א) עיין במסכת ע"ז (דף ה:) דהאיסור דלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא י"ט) הוא דוקא בקאי בתרי עברי דנהרא דאם לא יושיט כוס לנזיר לא יכול לחטוא דבדלא בתרי עברי דנהרא מותר להושיט לו וליכא משום לפני עור מן התורה (עיין תוס' שנת ג' ד"ה "צ"ח ותוס' ע"ז דף ה: ד"ה "מנין") אבל יש איסור מסייע או לפני עור דרבנן (ועיין לקמן לענין מסייע) ועיין בשו"ת מהרי"א אסאד (יו"ד קע"ז) דאם גם שאר ישראלים מוכרים לו סחורה כזו אז ליכא על זה איסור לפני עור וי"א דדוקא שהאחר הוא נכרי

other applications: 1) repairs done *ע"פ* causing *הבט* 2) UPS pickup *ע"פ* for *הבט* delivery 3) junior congregation causing *הבט* (חג"מ ח - ל"ה) 4) officiating at wedding with no chance of *הבט* - making such a *הבט* (חג"מ ח"ע ד - פ"ז)

ב) בספק לפני עור מותר לכמה פוסקים (ע"ז דף ע"ו. והט"ז קנ"ח - ח) ועיין בשו"ת מהרש"ג (ז - ק) דמותר לשלוח סחורה ע"י מחלל שבת שיכול לתלות שיוליך אותה בחול דאפילו תליה רחוקה כמו בפרה החורשת לענין שביעית מותר והטעם משום שלא יפסיד פרנסתו (וע"ע במג"א ש"ז - סק"ד דלא משמע כן) other application: selling low-cut dress to non-observing women

ג) ודוקא כשנותן לו דומה לכוס של נזיר ולא כשעושה מעצמו (דרישה) והכסף משנה מדייק דדוקא באומר לו ולא בשותק ויש חולקין (עיין בשעמציב"ה ע"ג - 3 ובשדי חמד שם) other application: left worker in office and he works on *הבט* or takes work home

ד) כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור לאיסור ולהיתר מותר וראיה משביעית (פ"ה מ"ז) שמותר למכור שור שעומד לחרישה לאיש החשוד על שביעית והכל תלוי בדעת המוכר ומה שעיי"ז יוכל לעשות העבירה הוא רק גרמא ולכן במכירת קדרות וכדומה אף שודאי יעשה בהם גם איסורא אין לאסור (עיין מהרש"ג שם)

other applications: 1) renting store to *הבט* 2) renting hall for mixed dancing (חג"מ יו"ד - ח - ע"ז)

ה) כל היכא דמצוי עביד האיסור שלא על ידינו ליכא לפני עור ואף על פי דאפשר שהוא מרבה האיסור על ידינו לא חיישינן (ריטב"א ע"ז דף ה: ויש חולקין) וכן סומכים למסור המחאות בערב יו"ט להבאנק לעומי אף על פי שיתעסקו בהם יהודים וע"ע באג"מ (ג - מ"ו זסוף) דלא משמע כן ועיין בשערים מצויינים בהלכה (שם) שהביא מחלוקת בזה

other applications: 1) inviting Russians for *הבט* etc. 2) ordering N. Y. Times 3) catering manager coming on *הבט*

ו) בידו שלא לעשות בשבת אין איסור לפני עור עיין בשו"ת חלק לוי (ט"ט) דמתיר לשלוח מכתב הזמנה על סחורות לסוחר מחלל שבת אפילו קרוב הדבר שיקבל ההזמנה בשבת ויחלל שבת בכתיבה ובמשלוח הסחורות וע"ע במג"א (ש"ז - סק"ד) דבעי שיהיה הדבר שתולין בו דבר המצוי עיין בשו"ת מלמד להועיל (נ"ז) דמתיר לתת דינו לעורך דין ישראל המחלל שבת

ז) לפני דלפני עור מותר (ע"ז דף כ"ח. רש"י ותוס') שו"ת בנין ציון (ט"ז) other applications: Gentile owner, Jewish printers, material delivered before *הבט*

ח) איסור לפני עור קיל משאר איסורי תורה (שו"ת פני יהושע חו"מ ט זסופו) שאינו רק מכשילו והוא אינו עושה כלום וראיתו מעירובין (ל"ה) ע"ש

II. לענין מסייע לדבר עבירה בבחירת סגן הנשיא יהודי שאינו כ"כ שומר תורה ומצות

א) עיין בתוספות (שנת דף ג' ד"ה "צ"ח" ותוספות ע"ז דף ה: ד"ה "מנין") ועיין בשו"ת

בנין ציון (סימן ט"ז) שמתרין הסתירה דדוקא בזמן האיסור איכא איסורא דמסייע אבל קודם זמן האיסור ליכא איסור והסכים עמו הנציב במשיב דבר (ז - ל"ב)

ב) ועיין בשו"ת מהרש"ם (ז - ג"ג) דמותר להשכיר חנות למספר ומגלה בשבת כיון דהוא קודם זמן האיסור וליכא איסור מסייע

ג) ועיין בשו"ת מהרש"ג (ז - ק"ג) דאם אומר השוכר בפירוש שיפתח חנותו בשבת אסור להשכירו כאג"מ (ז - ס"ג)

ד) ועוד דהאיסור של מסייע הוא דוקא כשמסייעו בגוף דבר האיסור משא"כ בחנות דלא עם החנות עושה האיסור אלא מעשה המכירה בו (כתב סופר יו"ד קפ"ג) אבל בשו"ת מהרש"ג (ז - ק) כתב להתיר להשכיר לו דוקא בהפסד מרובא

ה) ועוד במומר מחלל שבת ליכא איסור מסייע דמומר אין בו דין ערבות ואינו אחיך ואין בו דין עמיתך (דהוכח תוכיח את עמיתך) (ש"ך יו"ד ק"ח - סק"ו) וכן מותר להלוות למומר ברבית משום דלא מקרי "אחיך" ובדגול מרבכה (ש"ס) כתב והוא הדין במזיד על דבר זה ואינו מומר שאין בו איסור מסייע ועיין במג"א (ש"מ"ז - סק"ד) דפליג עליהם ועיין באג"מ (יו"ד ח - ט"ז) דמסתמא מודה המג"א אם הדבר מונעם מעבירות אחרות כגון שכירת מלון לחתונה שהריקודים אינם כהלכה מ"מ אם הולכים למלון אחר נכשלים באכילת מאכלות אסורות ולכן מותר לשכרו לאלו רשעים משום דאין זה בתרי עברי דנהרא וגם זה קודם זמן איסורו

III. לכן נראה מכל הנ"ל שבחירת אדם אין בו איסור לפני עור וגם אין בו איסור מסייע לדבר עבירה

IV. אמנם יש טוענים דאפילו אין בו איסור לפני עור או מסייע לדבר עבירה יש בו חשש שיוצא דבר רע מזה ח"ו לכל קהל ישראל ויש חולקים ולכן צריך שאלת חכם

V. הערות בענין לפני עור

א) כיבוד באכילה ושתייה למי שיודע שלא יברך עיין בשו"ע (קס"ט - ז) דאסור ועיין בשו"ת מנחת שלמה (ח - ל"ה) דהואיל שכל האיסור הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול וכיון שאם לא יתן לאכול הרי יכשל האורח באיסור יותר גדול נמצא דליכא כלל שום עבירה וזה רק הצלה ממכשול גדול מאד והוא כעס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה ואפשר זה יסוד להתיר כמה שאלות בקירוב רחוקים וע"ע באג"מ (ח - ט"ז) בענין לעורר ילדים לבא למנין בשבת ע"י שיכבאו בקאר בשבת דאסור ומשמע דלא סבר כהריטב"א שזוכר למעלה ואפשר דפלג על המנחת שלמה וצ"ע

ב) עיין באג"מ (ג - מ"ג) לענין תפילה בחדר שכור אם ידוע שבעל הבית יכבה את החשמל בשבת ואף שיעשה עוד הרבה מלאכות בשבת זו אבל כבוי זה לא היתה עוברת אם לא היה נדלק לכן יצטרך כל אחד להתפלל לעצמו ולא בחדר זה

ג) עיין באג"מ (ז - ס"ג) בדבר אם מותר לדזאבער (jobber) ליתן קאנטראקטן ליהודי מחלל שבת שגורם שיעבוד בסחורתו בשבת ואין לומר בזה שלא יהיה זה כבתרי עברי דנהרא שהרי עבודה זו לא ישיג במקום אחר ואף שישגי עבודה אצל אחר הא רוצה גם בעבודה זו ודאי היתר ברור קשה לומר בזה אבל זה נוגע לחיי נפש של הרבה מישראל מוכרחין לחפש טעמים להתיר וההיתרים רק באיסור דרבנן דמסייע מ"מ אין למחות באלו המקילין לפרנסתם אבל בדבר לשלח סחורה למחללי שבת בע"ש ויו"ט אם היה בהתנה דדוקא ביום זה הרי מוכיח זה שאין לו וצריך להם בשבת לסחורה לכן יש לאסור ואם זה רק ספק מותר

ד) כל המלוה בלא עדים עובר משום לפני עור (ז"מ דף ע"ה: שו"ע חשן משפט ט - ח) ושו"ת מהרש"ג (ז - ק) וה"ה המכה את בנו הגדול (ט"ז י"ז) אבל העולם אין נזהרין בזה וצ"ע

למעשה) ענינים אלו עמוקים הם ואין אנו יכולים לפסוק לעצמנו וצריך שאלת חכם על כל שאלה ואין מדמה דבר לדבר